13/12/2018

Ο θαυμαστός βίος των Αγίων Πέντε Μαρτύρων

/ Γνώμες

Ο θαυμαστός βίος των Αγίων Πέντε Μαρτύρων Ευστρατίου,Αυξεντίου,Μαρδαρίου,Ευγενίου και Ορέστου που η εκκλησία μας τιμά στις 13 Δεκεμβρίου ημέρα μαρτυρίου του Αγίου Ευστρατίου, που υπήρξε Δάσκαλος και εμπνευστής τους.

Στο Πολύστυλο Καβάλας , υπάρχει το προσκύνημα στον ιερό ναό της Αγίας Τριάδας και των Αγίων Πέντε Μαρτύρων όπου φυλάσσονται τα Ιερά Λείψανα των πέντε Αγίων Μαρτύρων.

Στο Πολύστυλο , οι πρόσφυγες που κατοίκησαν την περιοχή μετά το 1944 έφεραν μαζί τους και τα λείψανα των Αγίων 5 Μαρτύρων, που σήμερα αποτελούν το πολύτιμο κειμήλιο όλης της περιοχής και εορτάζονται στον περικαλλή Ναό τους που υπάρχει εκεί.

Οι Άγιοι Πέντε Μάρτυρες άθλησαν στον καιρό της βασιλείας των Ρωμαίων Αυτοκρατόρων Διοκλητιανού και Μαξιμιανού, το 296 μ.Χ. Τότε είχε ξεσπάσει ο

φοβερότερος ίσως διωγμός εναντίον των χριστιανών, που είχε σκοπό να εξαλείψει από το πρόσωπο της γης κάθε χριστιανό.

Τις ημέρες εκείνες συκοφάντησαν στους αυτοκράτορες τους Καππαδόκες, πως δε σέβονταν και δεν υπάκουαν στις διαταγές τους και ότι ετοιμάζονται για αποστασία.

Όταν άκουσε αυτό ο Διοκλητιανός, ταράχθηκε. Αμέσως διέταξε να καθαιρεθούν οι άρχοντες της Καππαδοκίας και στη θέση τους έστειλε δύο σοφούς ελληνιστές Ρωμαίους με την εξουσιοδότηση ώστε, δίχως πρόφαση και με την διαβολή κάποιων, πως ο τάδε είναι χριστιανός, να θανατώνεται.

Βασική προϋπόθεση ήταν η γνώση της ελληνικής γλώσσας, διότι από τα χρόνια του Μακεδόνα Αρχελάου όχι μόνον είχε εξελληνισθεί η Καππαδοκία, αλλά και πολλοί Έλληνες, ιδιαίτερα από νησιά, είχαν μετοικήσει σ' αυτήν.

Τρανό παράδειγμα οι κωμοπόλεις Μπαρ-Πόρος, Δήλα-Δήλος, Αξός-Νάξος, Ίμβρος-Ιμβρασσός, Λήμνα-Λήμνος, Τένεϊ-Τένεδος κ.ά. Έτσι ελληνική ήταν η επίσημη γλώσσα της Καππαδοκίας.

Αφού λοιπόν έφθασαν στις επαρχίες τους ο Αγρικόλας καιο Λυσίας, ανηλεώς και άσπλαχνα, νέοι και γέροι, άνδρες και γυναίκες, δίχως πρόφαση, δίχως απολογία, θανατώνονταν. Για να μη μαρτυρήσουν μάλιστα στο δικό τους χώρο οι χριστιανοί, πράγμα που τόσο επιθυμούσαν, οι δυο έπαρχοι συνεφώνησαν ώστε οι μάρτυρες της Καισαρείας να αποστέλλονται στη Σεβάστεια και της Σεβάστειας στην Καισαρεία.

Τότε λοιπόν ο άρχοντας της περιοχής των Αραβράκων και στρατηγός, ο **Ευστράτιος,** θεοσεβής και ενάρετος, βλέποντας τα γενόμενα, απεφάσισε, μετά την αποκάλυψη του θείου θελήματος, να παρουσιασθεί στο Λυσία και με παρρησία ν' απολογηθεί υπέρ των Χριστιανών και να μαρτυρήσει.

Κάλεσε πρώτα όλους τους φίλους του και τους παρέθεσε το τελευταίο του δείπνο. Ανάμεσά τους και ο **χιλίαρχος Ευγένιος.**Το πρόσωπο του Αγίου είχε τόση λάμψη και φαιδρότητα, ώστε ο επιστήθιος φίλος του Ευγένιος τον ρώτησε από πού εκπηγάζει αυτή η λαμπρότητα. Τότε ο άγιος Ευστράτιος του απεκάλυψε την πρόθεσή του.

Την επομένη ημέρα, αφού κάθισε στο θρόνο του ο Λυσίας στο μέσον της πόλεως, διέταξε να φέρουν όλους τους φυλακισμένους προς εξέταση. Αγέρωχος, ευθυτενής, παρουσιάζεται μπροστά του ο Ευστράτιος, φορώντας την επίσημη στολή του στρατηγού.

Απόρησε ο Ρωμαίος έπαρχος με την απροσδόκητη παρουσία και παρρησία του Αγίου. Αμέσως διέταξε να του αφαιρέσουν τα διάσημα, να τον απογυμνώσουν από αυτά και δεμένον να τον οδηγήσουν μπροστά του. Τον ρώτησε πόσα χρόνια υπηρετεί το ρωμαϊκό στρατό.

—Είκοσι επτά, του άπαντα ο Άγιος.

—Ευστράτιε, του λέγει, μεταμελήσου και αποκήρυξε τις χριστιανικές σου ιδέες και επικαλέσου την ευσπλαχνίαν των θεών, την καλοσύνην των Βασιλέων και την φιλανθρωπίαν του δικαστηρίου!

—Με προστάζεις, άρχοντα, να προσκυνήσω κωφά ξόανα και αλιτήριους δαίμονες;

—Και σεις, Ευστράτιε, οι δυστυχείς, πως λατρεύετε Θεόν εσταυρωμένον; του απαντά ο Λυσίας.
—Εάν η αίσθηση του νοός και της ψυχής σου δεν ήταν αλλοιωμένη, θα σου αποδείκνυα για τον εσταυρωμένο Σωτήρα μου και Δημιουργό της Κτίσεως!
Οργισμένος ο Λυσίας διατάσσει να κάψουν με φωτιά τον Άγιο στα πόδια και να τον ραβδίσουν, και μετά να του αλείψουν τις πληγές με αλάτι και ξύδι. Υστέρα πλησιάζοντας του λέγει:
—Σου άρεσε αυτή η τέρψη, Ευστράτιε; Κι ο Άγιος ατάραχος του απαντά:
—Θέλεις να βεβαιωθείς πως τίποτα δεν είναι αδύνατο για το Θεό μου; Πρόσεξε με! και ξαφνικά σαν λέπια έπεσαν οι πληγές και τίποτε δε θύμιζε το πρότερο μαρτύριο του.
Τότε και ο εκ της αυτής τάξεως Ευγένιος, συμπολίτης του Ευστρατίου, χιλίαρχος του Ρωμαϊκού στρατού, φώναξε λέγοντας: **Λυσία, κι εγώ Χριστιανός είμαι, όπως ο Ευστράτιος.** Ακούγοντας αυτά ο άρχοντας και τρέμοντας από οργή και κατάπληξη, διέταξε να δέσουν και τους δύο αγίους με αλυσίδες σε όλο το σώμα και να τους φυλακίσουν με τους υπόλοιπους χριστιανούς.

Την άλλη μέρα έδωσε εντολή στους υπηρέτες του, να ετοιμάσουν τα απαραίτητα της οδοιπορίας για τη Νικόπολη. Συνάμα πρόσταξε να φορέσουν στα πόδια των μαρτύρων υποδήματα εμπηγμένα μετά καρφιών.

Αγόγγυστα οι άγιοι τα φόρεσαν και μετά οδοιπορία δύο ημερών έφτασαν στα Αράβρακα. Κανείς δεν πλησίασε τους αγίους. Φόβος και τρόμος κυρίεψε τα πάντα. Ένας όμως απλός οικοδόμος, **Μαρδάριος** στο όνομα, βλέποντας τον περιφανή αστέρα Ευστράτιο να οδηγείται στο μαρτύριο, αφού κατήλθε στο δωμάτιο του σπιτιού του (κατοικούσε όπως φαίνεται σε κατακόμβη) λέγει στη γυναίκα του: Βλέπεις, γυναίκα μου, τον κύριο της περιοχής μας, ο οποίος είχε τόσα χρήματα και περηφάνεια γένους και τόσο στρατό, πώς τα κατεφρόνησε όλα αυτά και πηγαίνει

να γίνει θυσία ευπρόσδεκτη στο Θεό, για να αξιωθεί της βασιλείας των Ουρανών;

Εκείνη δε η ενάρετη γυναίκα του απεκρίθη: Τι σε εμποδίζει, σύζυγε μου, να τον συνοδέψεις, για ν' αξιωθείς μ' αυτόν της αγαθής τελειώσεως; Εκείνος φόρεσε αμέσως το χιτώνα του, αγκάλιασε τα δυο του παιδιά και, αφού στάθηκε προς ανατολάς, προσευχήθηκε λέγοντας:

Δέσποτα Θεέ, Πάτερ παντοκράτορ, Κύριε Υιέ Μονογενές, Ιησού Χριστέ και Άγιον Πνεύμα, Μία Θεότης, Μία Δύναμις, ελέησόν με τον αμαρτωλόν και οις επίστασαι κρίμασι, σώσον με τον ανάξιον δούλον Σου ότι ευλογητός ει εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν.

Ας σημειωθεί πως η ευχή αυτή έχει συμπεριληφθεί σε ακολουθίες της Εκκλησίας μας, όπως του Μεσονυκτικού, των Ωρών κλπ.

Αφού λοιπόν κατεφίλησε τα παιδιά του και τη γυναίκα του και τους αποχαιρέτησε, έφυγε βιαστικά και συνάντησε τον προύχοντα των Αραβράκων, συγγενή του Αγ. Ευστρατίου και θερμόν Χριστιανόν, το Μουκάτορα, και τον παρεκάλεσε να γίνει ο μετά θεόν προστάτης της οικογενείας του. Έλαβε τη διαβεβαίωσή του και γρήγορα έφθασε τους Αγίους:

— Δέσποτα Ευστράτιε, λέγει, σαν το άκακο πρόβατο που τρέχει στον ποιμένα του, ήλθα και εγώ σε σένα να σε συνοδέψω. Δέξαι με και συναρίθμησέ με στην αγία Σου συνοδεία και οδήγησε με, αν και είμαι ανάξιος, στο Δεσπότη Χριστό και Σωτήρα μου ως μάρτυρας.

Αφού αυτά είπε, με μεγάλη φωνή βροντοφώναξε λέγοντας:
Χριστιανός είμαι και γώ, όπως και ο κύριός μου Ευστράτιος. Τότε οι στρατιώτες τον έδεσαν και τον φυλάκισαν με τους δύο άλλους αγίους και ανήγγειλαν το γεγονός στο Λυσία. Στο χρονικό αυτό διάστημα, ανάμεσα στους πολλούς χριστιανούς που είχαν φυλακίσει στα Αράβρακα, βρισκόταν και ο επιφανής και ενάρετος πρεσβύτερος, φίλος του Αγίου Ευστρατίου, ο ευσεβής **Αυξέντιος.** Ιερέας των Αραβράκων, που τελούσε το μυστήριο της θείας Ευχαριστίας σε κατακόμβη που βρίσκεται στην άκρη της πολίχνης και σώζεται μέχρι σήμερα, κατακόμβη που φιλοξένησε και διέσωσε στα χρόνια του Γαλερίου και του Διοκλητιανού την αγία Μακρίνα, γιαγιά του Μ. Βασιλείου, όταν αυτή ηναγκάσθη να διέλθη μετά του συζύγου αυτής ικανόν χρόνον εν τη εξορία, ένεκα των απηνών κατά των χριστιανών διωγμών (Κ. Μπόνη). Κατακόμβη που σε λίγο θα γίνει ο τάφος των Αγίων 5 Μαρτύρων, θα τιμηθεί στο όνομα της αγίας Μακρίνας και θα υπάρχει έτσι μέχρι σήμερα.

Την άλλη μέρα προστάζει ο Λυσίας να φέρουν δέσμιο μπροστά του τον Άγιο Αυξέντιο.

— Αυξέντιε, του λέγει, επέστρεφε από την ολέθρια γνώμη σου και πρόσπεσε στην καλοσύνη των θεών να σε συγχωρήσουν.

— Ένα Θεό ξέρω, αυτόν σέβομαι κι αν μ' αναρίθμητους δαρμούς και πληγές, με φλόγα και με σίδηρο με απειλήσεις, δεν πρόκειται ν' αλλάξω λογισμούς και γνώμη… .

Τότε ο άρχοντας έδωσε τη διαταγή να τον αποκεφαλίσουν σε δάσος έρημο και ν' αφήσουν εκεί το λείψανό του, για να το φάγουν τα θηρία. Μετά από αυτό διέταξε να φέρουν το Μαρδάριο. Ο άγιος κοίταξε ικετευτικά τον Ευστράτιο και του είπε: Κύριέ μου, προσευχήσου για μένα σε παρακαλώ, και πες μου τι απάντηση να δώσω, μήπως με εκλάβει σαν αγράμματο χωρικό και με χλευάσει αυτός ο ασεβής; Τότε του λέγει ο Ευστράτιος: Επίμενε, αδελφέ μου Μαρδάριε, λέγοντας μόνον πως είσαι χριστιανός και μην αποκριθείς τίποτε άλλο.

Έφεραν λοιπόν οι στρατιώτες τον άγιο μπροστά στον άρχοντα. Αυτός όμως ατάραχα σε όλες τις ερωτήσεις αποκρινόταν λέγοντας ότι είναι Χριστιανός. Βλέποντας ο Λυσίας την απλότητα είπε: Τρυπήστε τους αστραγάλους του, περάστε σχοινιά στις τρύπες, κρεμάστε τον και με πυρωμένες σούβλες κάψτε τα νεφρά και την πλάτη του, για να βάλει γνώση και ν' απαντά διαφορετικά. Και ενώ αυτά συνέβαιναν, ο άγιος με δυνατή φωνή είπε: Σ' ευχαριστώ, Κύριε μου, που με αξίωσες αυτών των αγαθών… Δέξου με ειρήνη το πνεύμα μου. Αυτά αφού είπε,

παρέδωσε την αγία του ψυχή στα χέρια του Θεού και κατέβασαν οι δήμιοι το τίμιο λείψανό του.

Πρόσταξε μετά ο ηγεμόνας να φέρουν τον άγιο Ευγένιο. Έφεραν λοιπόν τον άγιο μπροστά του και λέγει σ' αυτόν ο Λυσίας. Πες μου ποιος δαίμονας πονηρός σε αγρίεψε, ώστε με αυθάδεια να μας βρίζεις, μη βάζοντας στο νου σου την αυστηρότητα του δικαστηρίου;

— Ο Θεός μου του απαντά ο Ευγένιος, που καταργεί τους δαίμονες, με ενδυνάμωσε και μου χάρισε παρρησία να καταφρονήσω τις απειλές σου.

— Κόψτε την υβριστική του γλώσσα και συντρίψτε τα χέρια και τα πόδια του, για να μιλά φρονιμότερα. Έτσι παρέδωσε την αγία του ψυχή στον αθλοθέτη Ιησού ο μακάριος.

Μετά και το μαρτύριο του Αγίου Ευγενίου ο Λυσίας βγήκε στην πεδιάδα, για να γυμνάσει τους στρατιώτες του. Καθισμένος σ' ένα βράχο πρόσταξε όλους τους στρατιώτες να περνούν ο καθένας από μπροστά του και κατόπιν να ρίχνουν στο στόχο ενός δέντρου το κοντάρι τους.

Ένας νεαρός αξιωματικός με περήφανο ανάστημα και ωραία όψη, αφού επαινέθηκε απ' το Λυσία, διατάχθηκε να ρίψει το κοντάρι στο στόχο. Ξάφνου άνοιξε ο χιτώνας από μπροστά του και φάνηκε ένας μικρός χρυσός σταυρός που φορούσε στο στήθος του.

Απ' αυτό φαίνεται πως η ωραία συνήθεια να φέρουν σταυρό οι χριστιανοί στο στήθος είναι αρχαιότατη. Ο Άγιος Παγκράτιος Ταυρομενίας, αρχαϊκός επίσκοπος, που έλαβε το βάπτισμα από τα χέρια των αποστόλων και ακολούθησε για ένα διάστημα τον απόστολο Πέτρο, αφού βάπτιζε τους χριστιανούς, τους έδινε κι από ένα σταυρό από κέδρο να τον βαστάζουν επάνω τους.

Άλλωστε ο άγιος Ιωάννης ο Βοστρινός έλεγε πως οι δαίμονες τρία πράγματα των χριστιανών φοβούνται: Το Βάπτισμα, το σταυρό τον οποίον φορούν εις τον τράχηλο και την Αγία Κοινωνία.

Όταν είδε το σταυρό ο Λυσίας, κάλεσε κοντά του το νεαρό Ορέστη και αμήχανα παίρνοντας τον σταυρό στα χέρια του, είπε: Τι είναι αυτό; μήπως και συ είσαι του Εσταυρωμένου;

Με παρρησία, ο άγιος απάντησε καταφατικά. Τότε διέταξε ο Λυσίας να δέσουν τον Ορέστη, να τον φέρουν κοντά στον Άγιο Ευστράτιο, και να τους εξετάσει όχι στα Αράβρακα αλλά στη Νικόπολη. Μετά επίπονη οδοιπορία έφτασαν στη Νικόπολη.

Όμως η έκπληξη που δοκίμασε ο Λυσίας ήταν ασυνήθιστη. Πλήθος πολύ στρατιωτών δίνοντας την εντύπωση της ανταρσίας, με μια φωνή φώναζαν: Λυσία, είμαστε όλοι στρατιώτες του Χριστού. Εκείνος αρχικά φοβήθηκε μήπως ορμήσουν εναντίον του. Έπειτα σαν είδε πως παραδόθηκαν σαν τα πρόβατα, διέταξε να τους φυλακίσουν. Τον βασάνιζε όμως η παρουσία του Αγίου Ευστρατίου και τούτο διότι η ισχυρή του προσωπικότητα και η δυνατότητα να επιτελεί θαύματα, θα μπορούσε όχι μόνον χριστιανούς να στηρίξει αλλά και ειδωλολάτρες να μεταπείσει.

Αποφάσισε λοιπόν να στείλει τους Αγίους Ευστράτιο και Ορέστη στον Αγρικόλα στη Σεβάστεια με την παράκληση, αυτόν που ανέβηκε στα ύπατα στρατιωτικά αξιώματα και καταφρόνησε τα πάντα, να τον δικάσει σύμφωνα με την σοφότατη κρίση του και τις εντολές των βασιλέων.

Ψαλμοίς και ύμνοις οι δύο μάρτυρες ανηφόριζαν στην πολυήμερη και πολυώδυνη πεζοπορία τους. Καθ’ οδόν ο άγιος Ευστράτιος ρωτά τον άγιο Ορέστη:

— Διηγήσου με, αδελφέ μου, με ποια προθυμία και σε ποιο τόπο ετελειώθη ο άγιος Αυξέντιος; Και ο άγιος Ορέστης απάντησε:

— Αφού εξέδωσε ο Λυσίας την απόφαση να τον θανατώσουν, παρεκάλεσε πολύ τους στρατιώτες να τον φέρουν να σε συναντήσει και δε θέλησαν. Μετά τον πήγαν σ’ ένα φαράγγι που λέγεται Ορώρεια. Σ’ όλο αυτό το διάστημα ο άγιος έψελνε. Καθώς με είδε κοντά του, μου έκανε νεύμα να πλησιάσω και μου είπε:

— Αδελφέ μου Ορέστη, πες στον Ευστράτιο να προσευχηθεί για μένα και γρήγορα θα βρίσκεται κοντά μου. Κατόπιν έκλινε τα γόνατα, ύψωσε τα χέρια του στον ουρανό και προσευχήθηκε. Οι στρατιώτες τον αποκεφάλισαν, αλλά κανείς χριστιανός δεν τόλμησε να πλησιάσει, εξαιτίας του γενομένου διωγμού.

Όταν νύχτωσε, ευσεβείς Αραβρακηνοί πήραν κρυφά το λείψανό του αλλά δεν εύρισκαν την κεφαλή. Ένα πουλί έκραζε στο κλαδί ενός δέντρου. Καθώς πλησίασαν, διέκριναν την αγία κάρα ανάμεσα στους κλώνους, και αφού την πήραν μαζί με το τίμιο λείψανό του, έφυγαν στην πολίχνη. Αυτά όταν άκουσε ο άγιος, έκλαψε και παρεκάλεσε το Θεό να τον αξιώσει να έχει γρήγορο τέλος.

Μετά από πέντε ημέρες έφτασε η συνοδεία στη Σεβάστεια και παρέδωσε τους αγίους στον Αγρικόλα, ο οποίος διέταξε να τους φυλάξουν σε ασφαλέστατη φυλακή.

Την άλλη μέρα, αφού κάθισε στο βήμα της αγοράς, έφεραν τους αγίους εκεί μπροστά σ’ όλη την πόλη! Έπειτα ζητά να γίνει η ανάγνωση της επιστολής του Λυσία. Ακούοντας την κατάθεση και τις αποκρίσεις του Αγίου, λέγει σ’ αυτόν.

— Μη βάζεις στο νου σου πως η δική μου τιμωρία θα έχει σχέση μ’ αυτήν του Λυσία! Προτού λοιπόν δοκιμάσεις τα δικά μου βασανιστήρια, υπάκουσε στα βασιλικά προστάγματα και προσκύνησε τους θεούς . Τότε λέγει σ’ αυτόν ο άγιος:

— Είναι οι νόμοι πιο πάνω κι από τους βασιλείς; Είσθε όλοι υποχρεωμένοι να πράττετε σύμφωνα με τους νόμους; Είναι γραμμένο στους νόμους ν’ απολογείται ο κατηγορούμενος δί¬χως καταπίεση κι ο δικαστής με πραότητα, με σοφία και σύνε¬ση να τον ακούει και μετά ν’ αποφασίζει ;
— Ναι , απαντά ο Αγρικόλας.
— Τότε παρακαλώ κι εγώ εσένα να με ακούσεις προτού αποφασίσεις .
— Λέγε με παρρησία τι θέλεις, για να σε κρίνει το δικαστήριο δικαιότερα , απαντά ο Αγρικόλας. Βρίσκοντας λοιπόν την ευκαιρία ο Άγιος, του λέγει:

— Τι με διατάσσεις να προσκυνήσω, Θεόν ή θεούς ; Ο άρχοντας λέγει:

— Και Θεόν και θεούς.

Και ο Άγιος:
— Ανωτέρους και μικρότερους;

— Ναι απαντά ο Αγρικόλας.

Τότε ο άγιος με νηφαλιότητα, πειστικότητα και γλαφυρότητα αρχίζει να του αναλύει την ελληνική θεογονία με τις μονοθεϊστικές θέσεις πολλών σοφών, όπως του Πλάτωνα, τον οποίον άριστα εγνώριζε, ενός Πλάτωνα ο οποίος αφ’ ενός μεν εκθειάζει τις αρετές, αφ’ ετέρου λοιδορεί τις αδυναμίες των θεών του Ολύμπου και συμβουλεύει κάθε ενάρετο άνθρωπο να μην μιμείται τα πάθη ενός άνομου, άθεσμου, ανήθικου και πατροκτόνου Δία.

Η αναισχυντία σου υπερέβη τα όρια της υπομονής και φιλανθρωπίας μου, του απαντά ο Αγρικόλας. Και ποιος είναι τότε ο δικός σας Γαλιλαίος;

Είναι ο μόνος αληθινός Θεός που μας ανέστησε και μας αξίωσε να γίνουμε παιδιά Του, διδάσκοντας σε μας πώς να πολεμούμε τους δαίμονες και τα πάθη μας, πώς να γυμνάζουμε το λογισμό, πώς ν’ αποφεύγουμε την ατιμία και τα έργα της αισχύνης και πώς, καλλιεργώντας τη μοναδική του ηθική διδασκαλία, να οδηγούμαστε στην τελείωση και στη μετοίκηση του ουρανού.

Οργισμένος ο Αγρικόλας λέγει:

Δεν είμαστε άξιοι εμείς να κρίνουμε τις βασιλικές αρετές, αλλά μόνο να υπακούομε στα προστάγματα τους. Λοιπόν, ας παύσει κάθε συζήτηση και έλα να προσκυνήσεις τους θεούς. Ειδάλλως θα σε τιμωρήσω με τόσα βασανιστήρια, που δεν μπορείς να φανταστείς.

Λέγει σ' αυτόν ο Άγιος:

Γιατί λοιπόν δεν το έπραξες νωρίτερα; Πίστεψες πως θα δειλιάσω;
Διέταξε τότε ο τύραννος να φέρουν σιδερένιο κρεβάτι και κάτω από αυτό ν' ανάψουν πυράν πολλήν ώστε να κοκκινήσει και να θέσουν πάνω σ' αυτό τον Ορέστη. Μετά λέγει στον Ευστράτιο:

—Δίκαιο είναι να δεις πρώτα την κόλαση η οποία σε αναμένει και μετά να υποστείς τα βάσανα, για να δείξεις περισσότερη καρτερία. Παίρνουν οι δήμιοι τον νεαρό Ορέστη και τον οδηγούν στο πυρακτωμένο κρεβάτι. Βλέποντας ο άγιος τη φωτιά για μια στιγμή εδείλιασε, αλλ' αμέσως του λέγει ο Ευστράτιος.

— Μη δειλιάζεις, παιδί μου Ορέστη, διότι μόνο η θεωρία έχει το φόβο και την τιμωρία, αλλ' αίσθηση ποσώς δεν θα λάβεις, εάν βαδίσεις με πίστη. Ο Θεός μάς παρίσταται και μας βοηθεί. Θυμήσου τη γενναιότητα του Αγίου Αυξεντίου και των λοιπών μαρτύρων και μη φανείς αυτών αμελέστερος, διότι σε λίγη ώρα περνά ο πόνος και μένει ο ατέλειωτος ουράνιος θησαυρός.

Αυτά αφού άκουσε ο άγιος Ορέστης, παίρνοντας θάρρος, με γενναιότητα πήδησε πάνω στο σιδερένιο πυρακτωμένο κρεβάτι, έκανε το σχήμα του Σταύρου στο στήθος του και αμέσως άπλωσε το σώμα του και είπε:

— Κύριε, στα χέρια σου παραδίνω την ψυχή μου!

Ύστερα από αυτό διέταξε ο ηγεμόνας να βάλουν τον άγιο Ευστράτιο στη φυλακή για νεότερη εξέταση.

Στο σημείο αυτό ας διακοπεί για λίγο η ροή των γεγονότων που μας οδηγεί στο μαρτύριο του Αγίου Ευστρατίου και ας περιγράψουμε ένα χαριτωμένο γεγονός, που συνέβη στη Χίο και συγκεκριμένα στη Νέα Μονή.

Οι Χιώτες, ευσεβείς και φιλομάρτυρες ανέκαθεν, είχαν στενή σχέση με την Καππαδοκία και με τους Πέντε Μάρτυρες. Αυτό οφείλεται προφανώς σε δύο λόγους: Ο ένας είναι επειδή οι συντεχνίες των κτιστάδων όργωναν κυριολεκτικά την Καππαδοκία, έφτασαν μέχρι την Καισαρεία και γνώρισαν από κοντά τους

αγίους. Ακόμα και το όνομα Ευστράτιος η λαϊκή φαντασία το συνταύτισε με την καλή στράτα, (καλό δρόμο), όπως στο γάμο για την προκοπή των νεόνυμφων επικαλείται τον άγιο Προκόπιο. Είναι γνωστό επίσης πως απ’ τα πολύ παλιά χρόνια υποχρεώθηκαν σε μετοίκηση στη Μικρά Ασία, μαζί με άλλους νησιώτες, και Χιώτες.

Έτσι εξηγούνται τα υπέροχα ψηφιδωτά των αγίων Πέντε Μαρτύρων που βρίσκονται στη Νέα Μονή Χίου, καθώς και ο περικαλλής ναός του Αγίου Ευστρατίου στα Θυμιανά Χίου, που επισκεφθήκαμε το 1989 επί τη συμπληρώσει 100 ετών από τη θεμελίωσή του, κομίζοντας και την κάρα του Αγίου. Είναι δε ο τρίτος ναός που αναφέρεται στην Ορθοδοξία μας μετά την κατακόμβη τους στο Σεμέντερε και τον ομώνυμο τους στο Μπορ (Πόρο) της Καππαδοκίας.

Ας σημειωθεί ακόμη ότι μετά τη συγκέντρωση υλικού 27 ετών, όσα και τα χρόνια υπηρεσίας του Αγίου Ευστρατίου, δίδεται σήμερα η ευκαιρία για την εκτύπωση αυτού του βιβλίου, όταν Μητροπολίτης Φιλίππων είναι ο Σεβασμιώτατος Προκόπιος, γόνος της μυροβόλου Χίου, με βαθύτερες μικρασιατικές καταβολές. Σ’ αυτό το νησί υπήρχε ένα μετόχι των άγιων Πέντε Μαρτύρων, που υπαγόταν στη Νέα Μονή. Το χρόνο που συνέβη το Θαύμα, βαρύς και σφοδρός επέπεσε ο χειμώνας. Εξαιτίας του υπερβολικού χιονιού δεν μπόρεσαν οι πατέρες να κατέβουν στο μετόχι ούτε και οι προσκυνητές να έλθουν στο εκκλησάκι. Μόνος του ο Εφημέριος χτύπησε το σήμαντρο, εποίησε ευλογητός και άρχισε τον Όρθρο.

Ξαφνικά βλέπει πέντε ευπρεπείς ανθρώπους, που εισήλθαν με ευλάβεια στο Ναό, άγνωστοι στον ιερέα, να παίρνουν θέσεις, ανά δυο στα αναλόγια και στο μέσον ο νεότερος να κανοναρχεί. Τα πρόσωπά τους οικεία, η ενδυμασία τους παράξενη, οι φωνές τους λαμπρές, το ύφος τους επιβλητικό. Έχαιρε και ηγάλλετο καθ’ εαυτόν, δοξάζων τον Θεόν ο εφημέριος, για τους αναπάντεχους βοηθούς. Τον κεντούσε όμως η περιέργεια να μάθει ποιοι ήταν. Έφτασε η ώρα του συναξαρίου. Ο νεαρός κανονάρχης διαβάζει: … Ο δε άγιος Ορέστης απυγόμενος τω κραββάτω εμειδίασεν και προσεσχηκώς τω αγίω Ευστρατίω είπεν: Εύξαι υπέρ εμού… . Δηλαδή, ο δε άγιος Ορέστης, καθώς οδηγείτο στο κρεββάτι εμειδίασε και αφού πλησίασε τον άγιο Ευστράτιο, τον παρεκάλεσε να προσευχηθεί. Τη στιγμή εκείνη, ο άνθρωπος που έμοιαζε με τον άγιο Ευστράτιο σηκώνει τα μάτια του και βλέποντας με πολλή προσοχή τον όμοιό του Ορέστη, του λέγει:

—Γιατί μεταβάλλεις τα λόγια και δεν τα λες όπως είναι γραμμένα; Ανάγνωσε το σημείο αυτό για δεύτερη φορά. Αυτός όμως και πάλι άλλαξε το ρήμα και αντί να αναγνώσει εδειλίασε, επειδή ντρεπόταν ξαναείπε, εμειδίασε . Τότε ο άγιος Ευστράτιος του φωνάζει δυνατότερα:

—Διάβασε το όπως το έπαθες, διότι δεν εμειδίασες βλέποντας το κρεβάτι, αλλά

εδειλίασες. Και αμέσως μετά από το λόγο αυτό και οι πέντε έγιναν άφαντοι. Βλέποντας ο ιερέας το παράδοξο έμεινε άφωνος για πολλή ώρα. Όταν συνήλθε, τελείωσε την ακολουθία όπως-όπως. Με φόβο διηγήθηκε κατόπιν το γεγονός σ' αυτούς που ήρθαν αργότερα.

Αυτά ως προς το εδειλίασεν. Και τώρα ας συνεχίσουμε το μαρτύριο του Αγίου Ευστρατίου.

Καθ' όλη τη διάρκεια της μαρτυρικής του οδοιπορίας είχε μαζί του ένα πιστό υπηρέτη. Του λέγει τη νύχτα:

— Φέρε, τέκνον, διάθωμαι, ελπίζω γάρ καγώ τη αύριον παραστήναι τω Δεσπότη μου Χριστώ... . Φέρε, παιδί μου, να κάνω διαθήκη, διότι αύριο ελπίζω να παρασταθώ και εγώ στον Κύριο μου.

Αφού δε έφερε ο υπηρέτης μεμβράνην και μελάνην, έγραψε: Το λείψανον αυτού εις την Αραβρακηνών αποκομισθήναι πολίχνην και κατατεθείναι εκεί, μηδενί δε εξειναι το σύνολον άπτεσθαι τούτον, αλλά σώον αυτό κατατεθείναι εν τόπω τινι καλουμένω Αναλιδάζορα, άμα τοις τελειωθείσι συν αυτώ αγίοις, Ευγενίω. Μαρδαρίω, Ορέστη και Ανξεντίω.

Το Άγιο, λοιπόν, λείψανό του, όριζε να μεταφερθεί στο χωριό Αράβρακα (Σεμέντερε), να ενταφιασθεί στην κατακόμβη Αλιβάζορα, να παραμείνει σώο και ολόκληρο μαζί με τα προταφέντα σώματα των υπολοίπων τεσσάρων συμμαρτύρων του, σύμφωνα με προηγούμενη επιθυμία τους, κατά το χρόνο της σύλληψης τους. Έπειτα έγραψε, τα ακίνητά του να αφιερωθούν στο μοναστήρι που θα υπήρχε με τ' όνομα τους και απ' την υπόλοιπη περιουσία του η μισή να δοθεί στους συγγενείς του, για να ελευθερώσουν δούλους και η μισή στους φτωχούς. Αφού συνέταξε τη διαθήκη του, όλη εκείνη την ημέρα ενήστεψε.

Εν τω μεταξύ ο Άγιος Βλάσιος, επίσκοπος της Σεβάστειας, άκουσε για την περιφανή προσωπικότητα που ήρθε στην πόλη και κατετρόπωσε τον Αγρικόλα- θεωρώντας ευλογία την παρουσία του στην επισκοπή του, τη νύχτα πλησίασε τους κρυπτοχριστιανούς φύλακες, και τους φιλοδώρησε, μάλιστα, παρακάλεσε να τον αφήσουν να εισέλθει στα ενδότερα και να συνομιλήσει με τον Άγιο. Αφού εισήλθε, πέφτει με το πρόσωπο γονυκλινής και του λέγει: Ευτυχισμένος είσαι, Ευστράτιε, για τη δύναμη που σου 'δωσε ο Θεός. Σε παρακαλώ ενθυμήσου με τον αμαρτωλό .

— Μην κάνεις έτσι, Πατέρα μου πνευματικέ, του απαντά ο Άγιος. Εγώ, έχω υποχρέωση να υποκλιθώ μπροστά σου. Ο Θεός σε έστειλε εδώ σε μένα, διότι, όπως μου αποκάλυψε, αύριο το μεσημέρι στις δώδεκα θα πορευθώ στο Χριστό μου. Πάρε, λοιπόν, αυτά που έγραψα και διάβασε τα. Μετά από αυτά, αφού όρκισε τον

επίσκοπο να πάρει μόνος του και με ευθύνη του το τίμιο λείψανό του και το του άγιου Ορέστη και να το θάψει μαζί με τα υπόλοιπα των αγίων συμμαρτύρων τους, τον παρεκάλεσε να κοινωνήσει των Αχράντων Μυστηρίων. Σε λίγο η σκοτεινή φυλακή έγινε εκκλησία. Βρέθηκαν τα απαραίτητα της θ. λειτουργίας. Φύλακες, φυλακισμένος και επίσκοπος ήταν οι κοινωνοί του θείου μυστηρίου, ενώ φως περιέλουσε τη φυλακή. Έφτασε η ώρα της θείας Κοινωνίας. Τη στιγμή που ο άγιος Ευστράτιος δεχόταν τον θείον μαργαρίτην, αστραπή έλαμψε στη φυλακή και ακούστηκε μία φωνή που έλεγε: Ευστράτιε, καλώς ηγωνίσω, δεύρο λοιπόν, απόλαβε σου τον στέφανον. Ευστράτιε, καλά αγωνίστηκες. Έλα λοιπόν να πάρεις το στεφάνι σου.

Όταν άκουσαν οι παρευρισκόμενοι αυτήν τη φωνή, έπεσαν με το πρόσωπο καταγής και προσκύνησαν το Θεό. Όλην εκείνη τη νύχτα παρέμεινε ο επίσκοπος ακούοντάς του. Ευφραινόμενος επί τω λόγω του αγίου μάρτυρος.

Το πρωί ανεχώρησε, με την υπόσχεση να μην αμελήσει για τα όσα συζητήθηκαν στη φυλακή. Μετά από λίγο κάθησε ο Αγρικόλας στην εξέδρα του, πρόσταξε να του φέρουν τον Ευστράτιο και, αφού τον κάλεσε κατ' ιδίαν , του λέγει μυστικά:

— Ειλικρινά, Ευστράτιε, πολύ λυπάμαι για σένα που δεν καταδέχεσαι να υπακούσεις στα βασιλικά προστάγματα. Για τα προσχήματα μόνον, φαινομενικά, προσκύνησε, και στην καρδιά σου πίστευε το δικό σου Θεό, και ζήτησε του συγχώρηση γι' αυτή σου την υποχώρηση, για να μην χαθείς συ, ένας σοφώτατος και ευυπόληπτος άνδρας, σαν να ήσουν κοινός κακοποιός. Εάν δεν διακυνδύνευε η θέση μου, δε θα σου ζητοούσα να υποχωρήσεις. Άλλωστε πολλούς χριστιανούς εθανάτωσα και δε λυπήθηκα- για σένα όμως τόσο ενδιαφέρομαι, που όλη τη νύχτα ξάγρυπνος ήμουν, σε πολύ άσχημη ψυχολογική κατάσταση.

Ο άγιος, νηφάλια του απαντά:
— Μη λυπάσαι για το θάνατό μου, ούτε να διακινδυνέψεις τη θέση σου για μένα, αλλά πράξε σύμφωνα με τους νόμους των βασιλέων, διότι ούτε με την υπόκριση ούτε με άλλους τρόπους επιθυμώ να θυσιάσω στους θεούς σου. Τα δικά μου βασανιστήρια χαρά μου δίνουν κι αν δεν πιστεύεις, δοκίμασε.

Τότε ο άρχοντας σκέπασε με τα χέρια του το πρόσωπο του για ώρα πολύ κι εδάκρυσε. Όσοι μάλιστα ήταν εκεί, επειδή γνώριζαν τη συμπάθεια του άρχοντα και την εκτίμηση του στον άγιο, Χριστιανοί και ειδωλολάτρες, ξέσπασαν σε κλάματα γοερά. Ο άγιος όμως τους λέγει:

—Γιατί αργοπορείτε; Διακρίνω στα δάκρυα σας και τη συμπάθεια σας, τις ενέργειες του πονηρού να με λυγίσει συναισθηματικά, για να μ' εμποδίσει να λάβω

το μαρτυρικό στεφάνι…

Ποίει τοίνυν ο βούλει. Πράξε, λοιπόν, αυτό που επιθυμείς. Αντιτάσσομαι στα βασιλικά προστάγματα και στο θέλημά σου, αποστρέφομαι και αναθεματίζω τους θεούς σας … ότι επικατάρατοι εισί και αυτοί και οι σεβόμενοι αυτούς .

Βλέποντας λοιπόν, ο άρχοντας τη στερεότητα της πίστεώς του και τη μεγάλη προθυμία για το μαρτύριο, μετά βίας έγραψε την κατά του αγίου απόφαση: Ευστράτιον απειθήσαντα τω προστάγματι των αυτοκρατόρων και τοις θεοίς θύσαι μη βουληθέντα, προστάττω την σιδηρέαν αυτού ψυχήν, πυρί φλεγχθείσαν, το πέρας του βίου λαβείν. Τον Ευστράτιο που έδειξε ανυπακοή στις προσταγές των βασιλέων και του οποίου η σιδηρά ψυχή δεν επείσθη στο πρόσταγμα των αυτοκρατόρων, και τους θεούς δεν θέλησε να προσκυνήσει, προστάζω να καταφλεχθεί στη φωτιά και έτσι να τελειώσει η ζωή του .

Όταν ο άγιος πήρε την απόφαση, στάθηκε, ύψωσε το βλέμμα και τα χέρια στον ουρανό και μεγαλόφωνα είπε:

Μεγαλύνων μεγαλύνω σε, Κύριε, ότι επείδες επί την ταπείνωσίν μου, και ου συνέκλεισάς με εις χείρας εχθρών, αλλ’ έσωσας εκ των αναγκών την ψυχήν μου. Και νυν Δέσποτα, σκεπασάτω με η χειρ σου και έλθοι επ’ εμέ το έλεός Σου, ότι τετάρακται η ψυχή μου και κατώδυνός έστιν, εν τω εκπορεύεσθαι αυτήν εκ του αθλίου μου και ρυπαρού σώματος τούτου, μήποτε η πονηρά του αντικειμένου βουλή συναντήση και παρεμπόδιση αυτήν, διά τας εν αγνοία και γνώσει εν τω βίω τούτω γενομένας μοι αμαρτίας. Ίλεως γενού μοι, Δέσποτα, και μη ιδέτω η ψυχή μου την ζοφεράν και σκοτεινήν όψιν των πονηρών δαιμόνων αλλά παραλαβέτωσαν αυτήν Άγγελοι σου φαιδροί και φωτεινοί. Δός δόξαν τω ονόματί σου τω Αγίω και τη ση δυναμει άναγαγέ με εις το θείον σου βήμα. Εν τώ κρίνεσθαί με μή καταλάβοι με η χειρ του άρχοντος του κόσμου τούτου εις το κατασπάσαι με τον αμαρτωλόν εις βυθόν άδου- αλλά παράστηθί μοι και γενού μοι Σωτήρ και αντιλήπτωρ. Ελέησον, Κύριε, την ρυπωθείσαν τοις πάθεσι του βίου ψυχήν μου και καθαράν αυτήν διά μετανοίας και εξομολογήσεως πρόσδεξαι, ότι ευλογητός ει εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν.

Σεμνυνόμενος σε δοξάζω, Κύριε, διότι με ευμένεια είδες την ταπεινότητα μου και δεν συγκατένευσες να βρίσκομαι στα χέρια των εχθρών μου, αλλ’ έσωσες απ’ τις ανάγκες την ψυχήν μου. Και τώρα, Κύριε, ας με προστατέψει το χέρι Σου κι ας έλθει σε μένα η καλοσύνη σου, διότι είναι ταραγμένη και λυπημένη η ψυχή μου καθώς πρόκειται να φύγει από το άθλιο και ακάθαρτο σώμα μου, μη τυχόν και η πονηρή θέληση του διαβόλου τη συναντήσει και την παρεμποδίσει για τις εν γνώσει και άγνοια αμαρτίες μου που διέπραξα στη ζωή μου αυτή. Σπλαγχνικά ας

μου φερθείς, Κύριε, κι ας μην αξιωθεί η ψυχή μου να δει τη σκοτεινή και απαίσια μορφή των δαιμόνων. Αλλά ας παραλάβουν αυτήν, οι λαμπροί και φωτεινοί σου άγγελοι. Ας είναι δοξασμένο το όνομά σου το άγιο και με τη δύναμη σου οδήγησε με στο θείο σου Βήμα. Κατά την ώρα της κρίσεώς μου, ας μη με κυριέψει το χέρι του άρχοντα του κόσμου τούτου στο να με σύρει τον αμαρτωλό στο βυθό του Άδη, αλλά τοποθέτησε με κοντά σου και γίνε σωτήρας μου και βοηθός. Σπλαχνίσου, Κύριε, την ακάθαρτη από τα πάθη του βίου ψυχή μου και καθάρισε την με τη μετάνοια και την ομολογία και ας τη δεχθείς, καθ' ότι είσαι ευλογημένος στους αιώνες των αιώνων. **Αφού προσευχήθηκε με την υπέροχη κατανυκτική και μεστή νοημάτων αυτή προσευχή, η οποία, ας σημειωθεί, έχει συμπεριληφθεί από την Εκκλησία μας να διαβάζεται στο Μεσονυκτικό του Σαββάτου,** και βλέποντας ότι οι υπηρέτες είχαν ήδη ανάψει τη φωτιά, κάμνοντας το σημείο του Σταυρού εισήλθεν εις αυτήν ψάλλων και αγαλλιώμενος και ούτω παρέδωκεν το πνεύμα. Ετελειώθη δε ο άγιος Ευστράτιος τη τρισκαιδεκάτη του Δεκεμβρίου μηνός.

Λιτά και επιγραμματικά ο ευσεβής βιογράφος του, κλείνει την αυλαία της ζωής του μεγαλομάρτυρος, δείχνοντας το μεγαλείο της ψυχής του μεγάλου ανδρός, ο οποίος περιχαρής και με ύμνους ξάπλωσε πάνω στο πυρακτωμένο κρεβάτι, για να γίνει θυσία ευπρόσδεκτη στον αθλοθέτη Ιησού.

Ο μέγας Σκρινάριος της Δουκικής τάξεως και εν αυτή πρωτεύων, ο προικισμένος καθοδηγητής με πάμπολλα προτερήματα, ο «ασυνήθη» όσο και «γλυκύτατην» έχων την γλώσσαν, ώστε ο βιογράφος του να σημειώνει ότι υπήρξε καθηγητής, **«ρητόρων υπάρχων ευγλωττότερος»,** στις 13 Δεκεμβρίου του 296 μ.Χ. ανήλθε στον ουρανό για να συνευρεθεί με τη χορεία των υπολοίπων συμμαρτύρων του, αφήνοντας σε μας το χαριτόβρυτο σκήνωμα του. Συνεπής προς την υπόσχεση και υποχρέωσή του ο ιερομάρτυρας Βλάσιος, παρέλαβε τα δύο λείψανα. Παρά τον κίνδυνο που διέτρεχε και δεν απέφυγε στο τέλος, αφού και ο ίδιος μαρτυρικά επισφράγισε τη ζωή του, παρέλαβε περιχαρής τα σκηνώματα και με πολλή σπουδή μετά από πολυήμερη πεζοπορία, με μύριους κινδύνους και αντίξοες καιρικές συνθήκες, λόγω του γνωστού Καππαδοκικού χειμώνα, έφτασε στα Αράβρακα. Με συγκίνηση οι κάτοικοι δέχτηκαν τις πολύτιμες σορούς. Πήγαν στη γνωστή κατακόμβη της αγ. Μακρίνας. Εκεί που κάποτε η αγία παρέμεινε για ν' αποφύγει τη μανία του Γαλερίου. Άνοιξαν την πέτρινη θύρα. Κατέβηκαν πέντε σκαλοπάτια. Μετά έστριψαν ανατολικά και κατηφόρισαν μεσ' στη σκοτεινή στοά. Αφού διάβηκαν τα υπόλοιπα δέκα σκαλοπάτια, συνάντησαν μια μεγάλη κολόνα. Απέριττο διαγράφηκε υπό το αμυδρό φως των λαμπάδων το παλαιοχριστιανικό ιερό με τις δυο του θύρες: Την κεντρική και της Προσκομιδής. Φρεσκοσκαμμένοι στο αρκοσόλιο δυο τάφοι. Σύμφωνα με τη χρονική σειρά του μαρτυρίου των άγιων,

χαμηλά θαμμένοι οι Άγιοι Ευγένιος και Μαρδάριος, πιο πάνω ο ιερωμένος της πεντάδας Αυξέντιος, και τώρα τα έμπειρα χέρια των Αραβρακηνών-Σεμενδριωτών σκάβουν στο ιδιόμορφης υφής έδαφος τον τρίτο. Με ευλάβεια έθεσαν τους Αγίους Ορέστη και Ευστράτιο.

Μακρυά από την μήνη των εχθρών της πίστεως, φάρους στο σκότος της ειδωλολατρίας. Αμέσως άρρητη ευωδία πλημμύρισε την κατακόμβη. Μια ευωδία που συνεχίζεται ως τις μέρες μας από τους τάφους μέχρι τη λάρνακα. Τους τρεις τάφους που μέχρι τώρα προσκυνούν οι Μουσουλμάνοι στη Μ. Ασία και που αδυνατούσαν να εξηγήσουν οι Σεμενδρειώτες γιατί να ‘ναι τρεις και όχι πέντε.

Λίγο μετά την επιστροφή του Αγίου Βλασίου στη Σεβάστεια, δέχτηκε κι αυτός το μαρτυρικό στεφάνι κι αμέσως με την πρώιμη ζωγραφική των κατακομβών, αυτήν που απέφυγε τη μανία της εικονομαχίας, προβαλλε «Εν Ναοίς και εικονίσμασι» η μορφη του Αγίου δίπλα στους πέντε Μάρτυρες, κρατώντας στο χέρι του τη διαθήκη του Αγ. Ευστρατίου. Ολόκληρος ο Ορθόδοξος κόσμος με πολλή ευλάβεια τίμησε τους αγίους του Χριστού μάρτυρες. Αυτους που με το αίμα τους σφράγισαν τον πόθο και την αγάπη γιά το Χριστό. Στο Μπορ (Πόρος), ανθηρή κωμόπολη κοντα στη Νίγδη, ιδρύεται μοναστήρι με λαμπρό Ναό σεμνυνόμενο στο όνομα των αγίων μας.

Σπουδαία κειμήλια του Μπορ, έχοντα σχέση με τους Πέντε Μάρτυρες, υπάρχουν στο μουσείο Μπενάκη. Δεν υπάρχει ούτε ένα μοναστήρι της Ανατολής, από τα αγιορείτικα, τα μετεωρίτικα, της Καστοριάς, του Μυστρά, της Πάτμου, της Μικρασίας, της Χίου, της Κρήτης και Λέσβου και του μακρινού Σινά, που να μην σεμνύνεται έχοντας στις εικονογραφικές ζώνες του καθολικού του, και σε φορητές εικόνες, τις σεπτές μορφές των «στρατιωτικών», οπως τους αποκαλούν, Καππαδοκών Αγίων μας.

Εσεμνύνετο καπότε η Καισαρεία ως έχουσα μεγάλο μέρος των ιερών λειψάνων του Αγίου Ορέστη, ισοτίμως προσκυνούμενο και τιμώμενο με το του Αγίου Βασιλείου. Αλλά και πέραν του κυρίου όγκου των ιερών λειψάνων, που «ως μεγαν θησαυρον» κατέχει ο ιερός μας ναός, **(Πολύστυλο Καβάλας)** μεγάλος αριθμός μονών και ναών κατέχει τεμάχια των ιερών λειψάνων τους, τα οποία διαμοιράστηκαν είτε στα χρόνια της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, είτε στα χρόνια των σταυροφοριών, αφού λείψανα των αγίων Πέντε Μαρτύρων υπάρχουν και στο ναό του αγίου Απολλιναρίου στη Ρώμη, είτε μετά την καταστροφή της Μ. Ασίας, όπως συνέβη με τον Αγ. Βασίλειο Λαγκαδά, είτε στην περίοδο 1924-1970, οπότε δόθηκε μέρος στους Σεμενδριώτες της Χαλκιδικής, στην Ι. Μ. Σιμωνόπετρας, στην Ι. Μ. Ορμύλιας Χαλκιδικής, στον Άγ. Σίλα Καβάλας, και τέλος ψήγμα των ιερών λειψάνων από τον γράφοντα, σύμφωνα με τις κανονικές διατυπώσεις της Εκκλησίας μας, στην Ι.

Μονη Αγίου Μηνά Περιχώρας Ζιχνών.

Αλλά και στον τομέα της υμνολογίας η Εκκλησία μας τους τίμησε πρεπόντως. Οι διαπρεπέστεροι υμνωδοί της Ορθοδοξίας συνέταξαν την Ακολουθία τους και τον Παρακλητικό τους Κανόνα. Ο Ιωάννης Δαμασκηνός τον Κανόνα τους και ιδιόμελο των Αίνων. Ο Βύζας και ο Γερμανός, ομοίως ιδιόμελα. Το καύχημα των γυναικών στον υμνολογικό και ποιητικό τομέα, η θρυλική Κασσιανή συνέταξε τα υπέροχα δοξαστικά των Αίνων... «Την Πεντάχοροον λύραν και επταφωτον λυχνίαν της του Θεού Εκκλησίας... ευσεβώς εγκωμιάσωμεν» και το των Στίχων «υπέρ την των Ελλήνων παιδείαν την των Απόστολων σοφίαν προέκριναν οι Αγιοι Μάρτυρες». Παρακλητικοί κανόνες υπάρχουν δύο: ένας αρχαίος, ο οποίος άπ' οτι γνωρίζω δεν ήταν γνωστός στη Μητρόπολή μας, και ένας νεώτερος, ποίημα του μεγάλου υμνογράφου της Εκκλησίας μας, Γερασίμου του Μικραγιαννανίτου, εξέχοντως σεβομένου τους Αγίους μας. Αξιώθηκα να τον φιλοξενήσω στο Πολύστυλο και να του ανοίξω τη λειψανοθήκη τους για να προσκυνήσει.

Το συνταρακτικό Μαρτύριο των Πέντε Αγίων μας, προβάλλει πάντοτε μπροστά στα μάτια μας σάν υπόμνηση των δικών μας υποχρεώσεων, σαν έλεγχος της τωρινής συμπεριφοράς μας απέναντι στο πρέπον, που είναι η διαρκής ομολογία της χριστιανικής ιδιότητάς μας.

Ο χορός των Πέντε Μαρτύρων αποτελεί την ευαγγελική τελείωση, καθώς Αυτοί με την εργώδη στάση τους, σε ώρες ομολογίας και μαρτυρίου, εξεπλήρωσαν του Σωτήρος Χριστού τα εντάλματα. Η προσφορά του αγίου αίματός τους, απεξήρανε τις σπουδές προς τα είδωλα και δημιούργησε τα απειράριθμα πλήθη του πιστού λαού του Θεού.

Αυτό ήταν το μαρτύριο του Αγίου Ευστρατίου και των συν αυτώ αθλησάντων Αγίων Μαρτύρων, Ευγενίου, Μαρδαρίου, Αυξεντίου και Ορέστη. Αλλ' όμως, αν η κρύα πλάκα του τάφου για όλους τους χριστιανούς δεν είναι παρά η αφετηρία μιας άλλης ζωής, πόσο μάλλον για τους μάρτυρες του Χριστού, αυτούς που «λίαν ετίμησεν ο Θεός και θαυμαστός καθίσταται δι' Αυτών». Τα ευλογημένα τους λείψανα, μέσα στις «και εαρινών ανθέων ευοσμότερες λάρνακές» τους, εις το διηνεκές θα ευλογούν, θα αγιάζουν, θα θαυματουργούν «ίνα και δια στοιχείων και διά Αγγέλων και διά ανθρώπων και διά δρωμενων και διά αοράτων, δοξάζηται το πανάγιον όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος».

Σ' εκείνους λοιπόν τους τάφους ευλαβικά ας πλησιάσουμε και ας εντρυφήσουμε στις σεπτές σελίδες που έγραψαν με τη ζωντανή παρουσία τους από το έτος του μαρτυρίου τους, το 296, μέχρι το σημερινό 1996, δηλαδή δέκα επτά ολόκληρους αιώνες. Ας αγγίσουμε τη χαριτόβρυτη λάρνακα τους, και ας αναφωνήσουμε μαζί

με την Κασσιανή: «Την πεντάχορδον λύραν και πεντάφωτον λυχνίαν, της του Θεού Εκκλησίας, τους θεοφόρους Μάρτυρας, φερωνύμως υμνήσωμεν, και ευσεβώς εγκωμιάσωμεν. Χαίροις ο καλώς υπό Θεού στρατευθείς... Ευστράτιε Θεόσοφε... Χαίροις ο ισάριθμος χορός των φρονίμων Παρθένων... Πάσης οργής και θλίψεως λυτρώσασθαι και της αφράστον υμών δόξης συμμέτοχους ποίησαι».

π. Θεοχάρη Μέγγα ,Ιεροδιδασκάλου και Εφημερίου του ιερού ναού της Αγίας Τριάδας και των Αγίων Πέντε Μαρτύρων

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΠΕΝΤΕ ΜΑΡΤΥΡΕΣ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΠΑΔΟΚΙΑ
ΣΤΟ ΠΟΛΥΣΤΥΛΟ ΚΑΒΑΛΑΣ

ΠΟΛΥΣΤΥΛΟ 1996